

En CO₂-neutral tung industri - sammanfattning

En CO₂-neutral tung industri – en särskild utmaning och en unik möjlighet
Det var ett mycket viktigt steg för Sveriges framtida utveckling när sju riksdagspartier i bred enighet i Miljövårdsberedningen lade förslag om ett klimatpolitiskt ramverk och en nollvision för senast 2045. Utsläppsminskning inom den tunga delen av Sveriges industri är en särskild utmaning. Samtidigt är det viktigt att förstå att de allra största utsläppen och de största problemen handlar om några få tunga industrisektorer som järn- och stål, cementindustrin samt raffinaderier. 12 industriella anläggningar står för ungefär 70% av de samlade koldioxidutsläppen från svensk industri och dessa anläggningar svarar för 15-20% av Sveriges totala utsläpp av koldioxid (Johnsson, 2016). För ett koldioxidneutralt Sverige behöver utsläppen minska kraftigt inom industrin, även om det tar lång tid och kan betyda stora förändringar. Vårt perspektiv är att **den omställning som förestår ska resultera i att fossilfria och resurseffektiva lösningar ska växa sig starka och konkurrenskraftiga i det svenska näringslivet.**

Analysgruppens förslag – en visionär och möjlighetsorienterad strategi för omställning

Den tunga industrin är ett talande exempel på att det finns speciella tekniska utmaningar och marknadsmisslyckanden där klimatpolitikens generella styrmedel behöver kompletteras med mer selektiva insatser för att uppnå hållbarhet och nollutsläpp, samtidigt som industrins konkurrenskraft stärks. Både dessa selektiva insatser och förutsägbarhet i det långsiktiga policyramverket är avgörande för en proaktiv, systematisk och strukturerad omställning i industrin. Man ska ”tjäna på” att gå före – istället för ett reaktivt och passivt agerande. Det innebär att den politiska verktygslådan bör bestå av både morötter och piskor. Viktiga komponenter bör vara:

- **Partnerskap för fossilfri basindustri:** Ståltillverkning med vätgas och inte CCS: Staten och eventuellt kommuner och regioner bör ingå strategiska samarbeten med prioriterade tunga industribranscher för omställning till fossilfrihet och klimatneutralitet i form av forskning, utveckling och inte minst demonstration (FUD) av nya klimateffektiva lösningar. Ett demonstrationsprojekt för vätgasreduktion kan vara ett första steg.
- **Efterfrågan av klimateffektiva lösningar** – offentlig upphandling: Staten bör styra de stora flödena av offentlig upphandling mot att ställa tydligare resurs- och klimatkrav.

- Därutöver bör statliga myndigheter ges i uppdrag att i en del av den totala upphandlingsvolymen tillämpa mer radikal innovationsupphandling.
- **Styr mot förnybara resurser och cirkulära lösningar** – biologisk koldioxidlagring: Sverige bör – givet vår resursbas i skogen och vårt kunnande inom forskning och näringsliv – snarare prioritera andra, i första hand biobaserade alternativ för koldioxidupptag och lagring/användning av kol än CCS.
- **Inför ett prisgolv för den europeiska utsläppshandeln:** Sverige bör tydligt och kraftfullt verka för att ett prisgolv införs i den europeiska utsläppshandeln. Prisgolvets nivå bör avvägas i förhållande till å ena sidan behovet av att nå klimatmålen och skapa långsiktig konkurrenskraft för klimateffektiv industri och å andra sidan risken för ”läckage” av utsläpp ut ur EU om relativt sett klimateffektiv industri riskerar att slås ut av sämre produktion utanför Europa.
- **Nordiskt och europeiskt samarbete:** Med en långsiktig agenda för klimatneutral industri som bas kan Sverige agera mer proaktivt och starkt i EU-samarbetet och bygga allianser med likasinnade länder genom att vara mer offensiva i både nordiskt och EU-samarbete.
- **Hållbarhetsdriven investerings- och finansieringsstrategi:** Det behövs politiska initiativ för att reducera risker och mobilisera inte minst privat kapital för omställningen inom tung industri för ett koldioxidneutralt Sverige.